

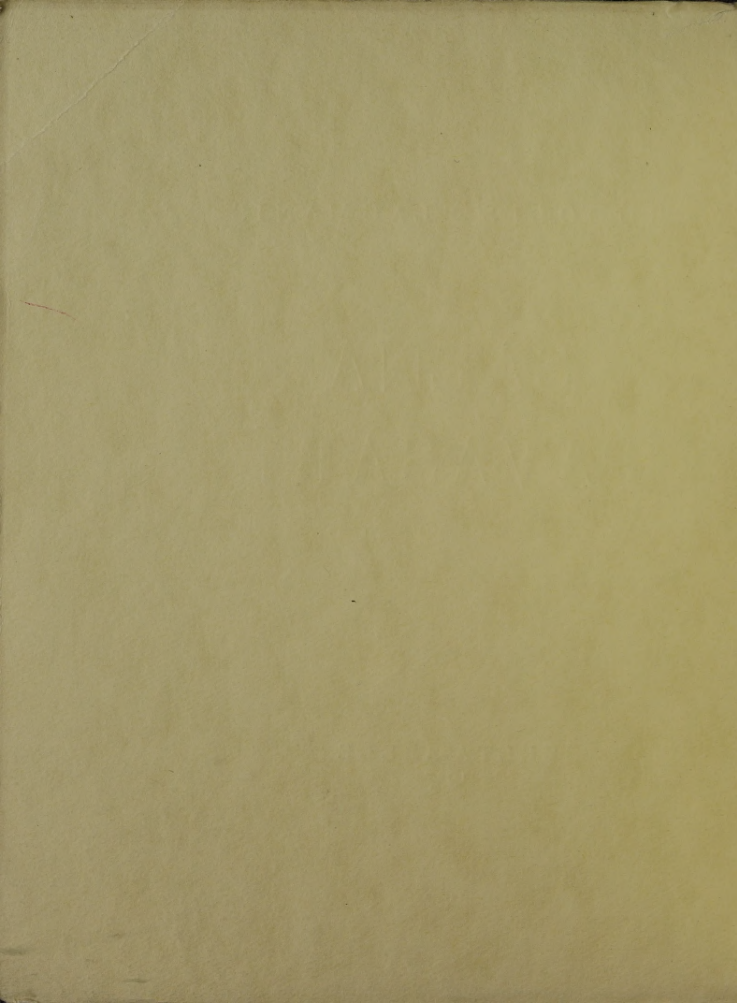
ARĶIVS

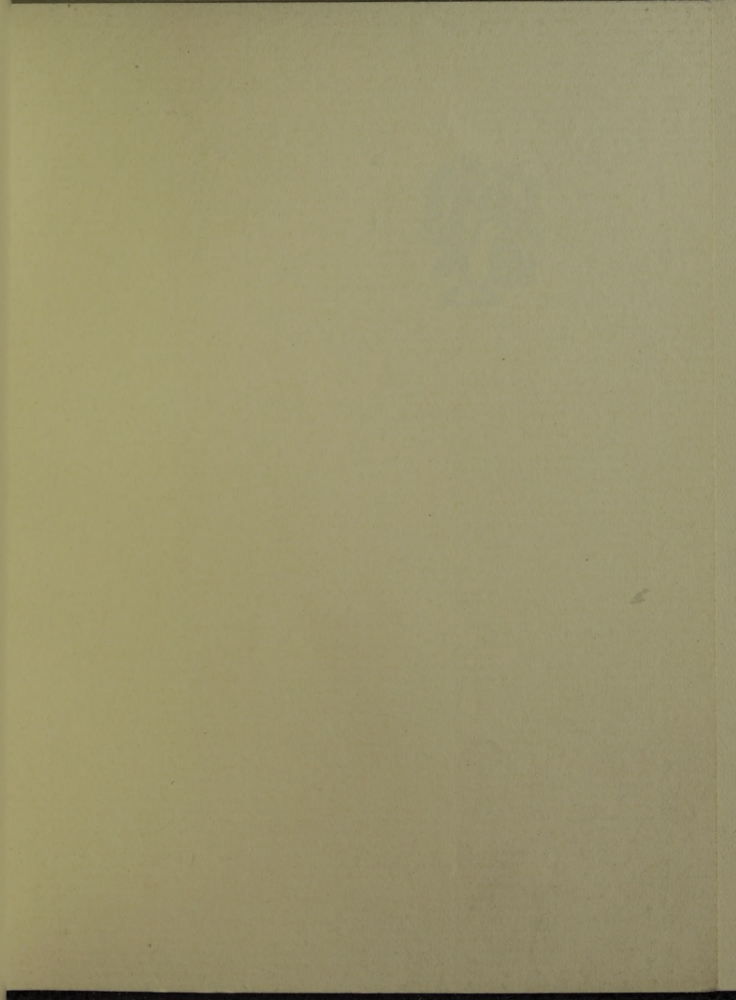
A
5216

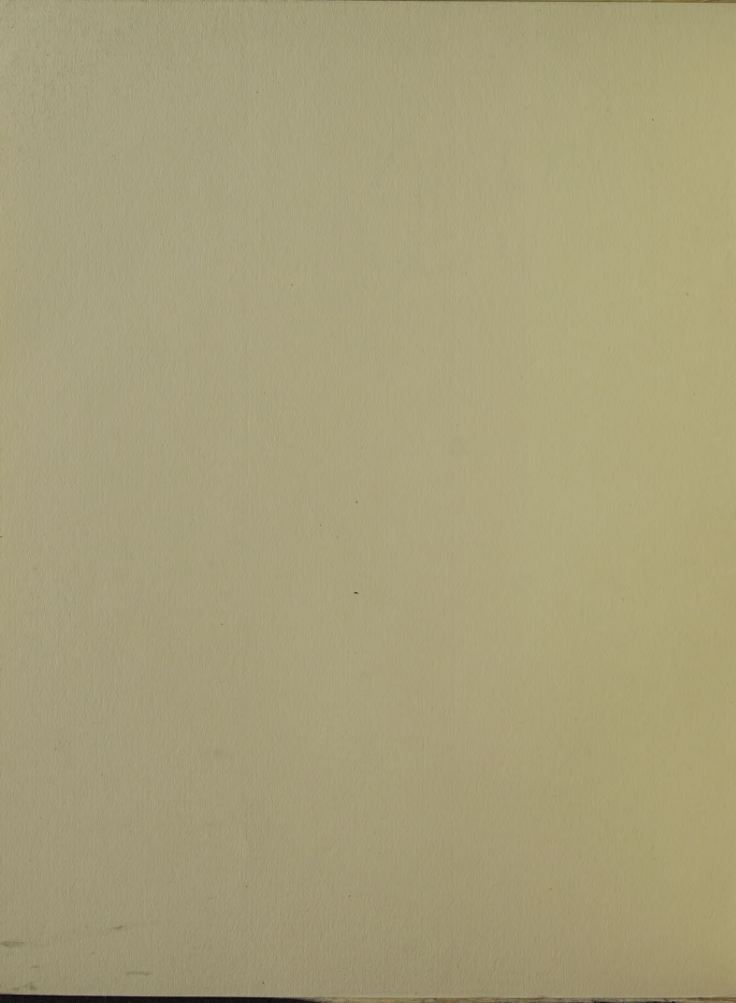
RŪDOLFS BLAUMANIS

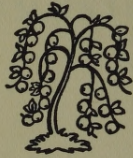
SALNA
PAVASARĪ

ZELTA ĀBELE
1937

A
—
5216 ✓

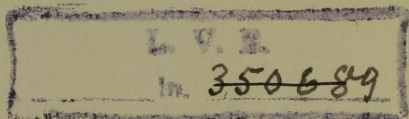
R Ū D O L F S   B L A U M A N I S

SALNA
PAVASARĪ

ZELTA ĀBELE

1937

1933

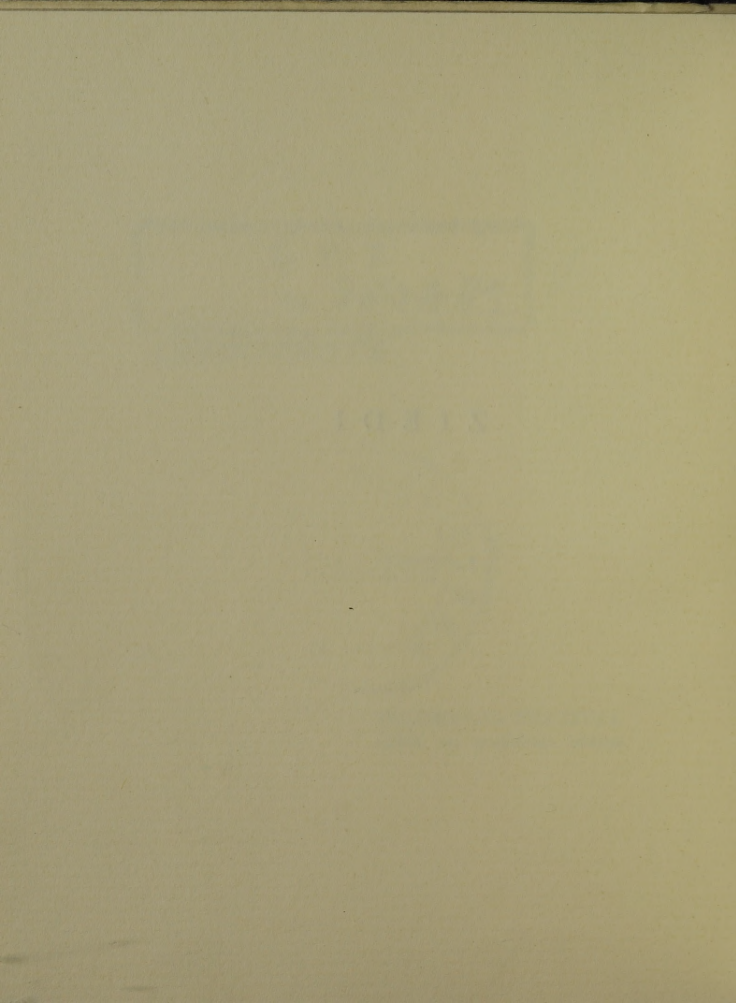
0310012396

VOLDEMĀRA KRASIŅA
oforti un grafiskais ietērs

Z I E D I

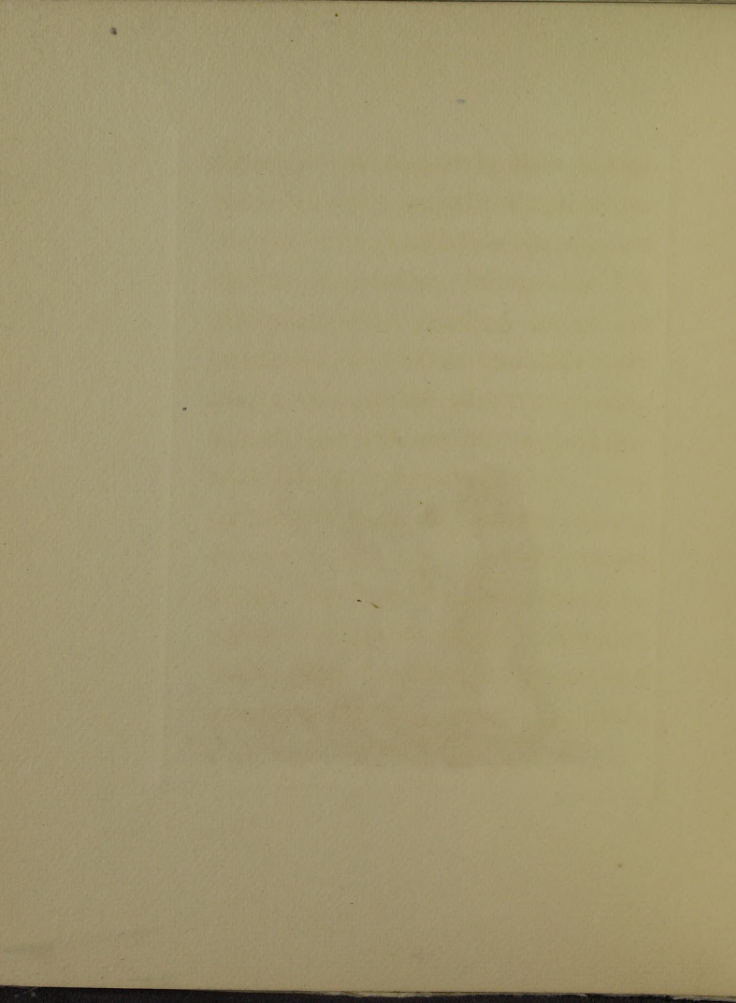

Augšā — zilas debesis, zibošas
mākoņu aitiņas un cīruļu nebei-
dzama trallināšana; lejā — spilgti

zaļumi, balti ziedi, smarža daž-
dažādā, naigas rokas un gaviles
sirdīs.

Naigas rokas, gaviles sirdīs: ne-
zinu, vai pie visiem. Bet pie Va-
nagu Andra gan laikam tā bija.
Jo lai gan saule tikai brokastlaiku
vien vēl rādīja, tad tomēr lielais
tīrums, lēzens paaugstinājums pļā-
vas vidū, jau gandrīz līdz pusei bija
uzarsts, un puīša pietvīkušais ģimīs
un kūpošais zirdziņš liecināja, ka
šis darbs nebija noticis bez pūlēm.
Nodzinis vagu līdz kuplam ievu
krūmam, kas uz ežmalas ziedos

līgojās, viņš pieturēja pelēci, pacēla aŗklu, ieogrūda lemešus sparīgi zemē un gāja un nolaidās krūma pavēnī. Tik spēcīga bija saldenrūktā smarža, ka tā Andram izlikās gandrīz vai nepatīkama. Viņš izvilkā nazi, nogrieza zemu, kuplu zariņu un aizvēlās ar to no krūma drusku nost. Tad viņš noņēma cepuri, sāka jautri dungot un vija ziedus ap cepures loku.

Raidaidaida! Nopuŗkotā cepure uzskrēja gaisā, nokrita pļavas spilgtajā zaļumā un puisis smējās. Muŗķiskā cepure, tur tu guli un nezini,

vai cīruļi dzied vai rudens aukas
gaudo! Tralā lalā luli! Tavu jauku
laiciņu! Tavu jauku laiciņu — sirds
vai kut aiz prieka . . . Andrs atlaidās
gaŗšļauku, aizvēra acis, smīnēja un
gulēja tā labu brīdi. Saulīte smī-
nēja pretī un skūpstīja puīša zie-
došos vaigus un susināja viņa valgo,
balto pieri.

Pēdīgi viņš atkal pacēla galvu,
atspieda to rokā un skatījās uz
kalnu, aiz kuŗa mājas skursteņa
gals bija redzams. Plāns dūmu sta-
biņš rādīja, ka brokastīs būs kaut
kas silts. Kas to gan nesīs uz leju.

Viņa? Ak, debestiņ, liec, lai viņa
nāk un nevis Annule vai vecā Līze!

Un puisis skatījās noņēmies uz
kalnu un ieraudzīja tur pēc minūtu
sešu, septiņu ilgas gaidīšanas gaiš-
rozā lakatiņu, tumšrozā jaku, baltu
priekšautu un pelēkus brunčus.

Viņa smaids tapa vēl jautrāks un
viņa acis pavadīja skuķi no kalna
lejā, par pļavu, un nenovērsās no
viņas, kad tā balto aizsaini nolika
ievu krūma ēnā.

— Nāc nu ēst, — viņa aicināja,
stāvēja un svaidīja ģīmi ar ziedu
ķemiem. — A, a, kas par spēcīgu...

lai neizdziest, Andr. Ir putriņa ar gaļu. Un kar'peļi.

— Nes šur, — Andrs sacīja laipnā ķircinātāja balsī.

— Ujā, sliņķi! Vai nu i piecelties vairs nevīžosi. Vai tad saulē labāk, nekā šite?

— Man tik tuvu tā smaka par stipru, — puisis atbildēja un meitene paņēma brokastu un nolika to Andram līdzās. Viņš tvēra pēc viņas rokas, bet veikli viņa izvai-
rījās un aizlēca ar mazu lēcieni
no viņa nost.

— Blēdi!

Puisis pasmējās gārdi, atraisīja aizsaini un sāka ēst.

— Vai tu pate neēdīsi?

— Paēdu jau mājā.

— Ak tā... Bet varēji tak vēl kādu kumosīņu... reizē ar mani. Esi tak jau atkal tādu gabaliņu gājuse.

— Nē, nē.

— Te ir tāds smuks liesumiņš. Tas skatās tā laipni uz tavu pusi. Par to tu gan varēji apžēloties.

— Lai nu paliek. Ēd vien pats.

— Nu tad ej, paņem manu cepuri.

— Kur tad šī ir? . . . Ak tur!
Vai kādam putnam esi pakaļ svie-
dis? Un appuškota! Tu tak sakies,
tev tā smaka esot par stipru.

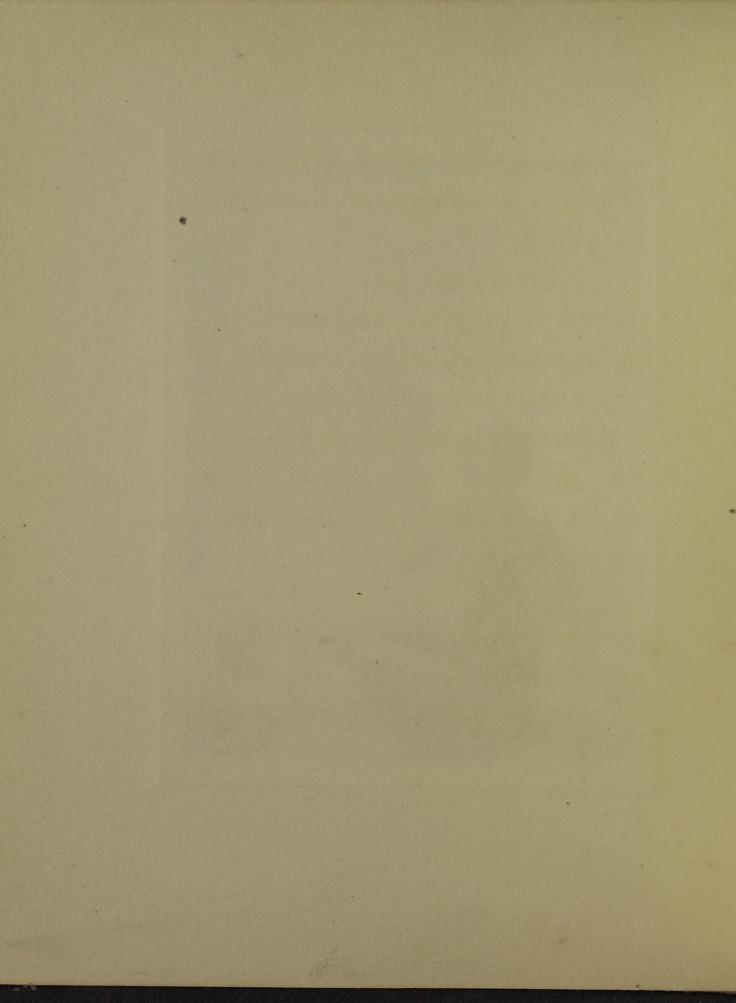
— No visa krūma, bet ne no
viena zara . . . Par daudz: tad viņa
ir rūkta. No viena zariņa: patī-
kama. Tas tāpat, kā ar tevi.

— Kas? Ko — kā ar mani?

— Redz, kad tā par daudz . . .
par daudz ar mani lepojies, tad tu
man esi rūkta, bet kad tā drusciņ,
tad tu man varen patīc.

— Hm! Es šim patīkot . . . Še
tava cepure.

Viņa svieda to un svieda tik veikli, ka tā Andram taisni uzkrita uz galvas.

— Nu kā tas bij?

Andrs sagrozīja cepuri pareizi un tad pamāja, lai skuķis nosēstoties.

— Nāc nu, esi tik laba.

Meitene nolaidās uz ežmaļa, bet ne gluži tuvu pie Andra un skatījās viņā ar šķelmīgiem mirkļiem.

— Nu es sēdu. Nu, kas nu būs? Kāpēc tu savu cepuri tā esi nopušķojis?

— Kāpēc? — . . . Puisis ap-

klusa uz brīdi un tad sacīja drošā balsī: — Tāpēc ka pie Lienes iešu precībās.

— Precībās? Pie Lienes? Pie kuŗas Lienes?

— Pie tās pašas, kas tur uz ežmaļa sēd.

— Ujā, brāl! Vai šitā! — skuķis iesaucās ļoti gaŗi vilkdams. — Skat, kur drošība! Bet ja nu tu izkrīti caur, brāl, — ko tad, brāl?

— Par ko tad lai izkrītu? Vai tu domā, ka viņai nepatīktu?

— Kas nu par nepatīkšanu, bet . . . bet . . . bet . . .

— Nu, kas? Citi, labāki precinieki? — Andrs drusku drebošā balsī viņu pārtrauca.

— Ak, ko nu par citiem. Tu jau zini, ka precinieki ir gan. Bet tie . . . ko nu! . . . Bet viņai vēl negribas. Esot vēl tik jauna, pūrs arī vēl neietaisīts, guldāmais deķis neausts . . .

— Es būšu mierā i ar vecu zirgu segu, lai tik nāk vien.

— Tu! To es ticu! Nezin ar ko visu tu nebūtu mierā. Bet tā tās lietas neiet. Visam vajaga savas ziņas.

— Ak, ziņas! Ej nu, Lien, tu mani ar savu ziņu vēl padarīsi traku! Nu saki nu, kādēļ tu pie manis nevari nākt?

— Nesāc nu atkal gaudot. Tad es tūliņ bēgšu projām. Skaties, kas par jaukumu visapkārt un šitādā laikā tu par precēšanos vari domāt!

— Bet taisni šitai laikā . . . kur tu, cilvēks, arī acu nepagriez, tur tev . . . ak, šitādās dienās tu man no prāta nemaz neizej. Mīļo Lienīt, saki nu *jā*. Saki nu *jā*.

— Vai t' esi jau paēdis?

— Es lūdzu, lai tu *jā* saki.

— Un es prasu, vai tu esi pa-
ēdis? Iešu projām.

— Pag, pag, pag, es jau vēl
ēdu, — Andrs iesaucās un sāka
atkal ēst, tikai tādēļ, lai Liene vēl
kādu brītiņu viņa tuvumā uzka-
vētos. — Laikam tevi saimnieks
uzrunājis? — viņš drusku nospiestā
balsī piebilda.

— Uzrunājis jau ir, — Liene
atteica. — Bet pie tā pakainā
ķēma . . . hm . . . to nē, to vien nē.

— Bet viņš krietns un pārticis
cilvēks, — puisis turpināja, gri-

bēdams zināt, ko viņa vēl teiks par viņa līdzcensi.

— Krietns un pārticis? Krietns un pārticis cilvēks! Ja es pie katra krietna un pārtikuša cilvēka būtu solijusēs iet, tad tagad jau važas no gredzeniem varētu kalt. Krietns un pārticis — blēņas!

— Nu tad jau tev beigās tik pat nekas cits neatliks kā ar mani iet pie mācītāja, — Andrs sacīja, savāza nazi, nobraucīja smukās ūsas un uzlēca stāvu.

Tai pašā acumirkļī arī Liene no ežas uzrāvās augšā.

Droši smaidīdams Andrs viņai tuvojās.

Liene virzījās uz krūmu.

— Ko tu nāc! — viņa iesaucās. — Nenāc nu! Tas jau nu tā nebūs. Aptīšu sev galvu ar priekšautu. Un viņa aizsteidzās aiz krūma, kur Andrs viņu panāca un apkampa.

— Andr! — Liene nelaipni izsaucās. — Mutes jau nu nedabūsi! Viņa ietina galvu priekšautā, bet viņš to atrāva nost un nobučoja meiteni vairāk reižu no vietas. Nu viņa vairs neturējās pretī un kad

Andrs viņu no jauna mīļi vaicāja, vai nāksot pie viņa, tad Liene kļūsām atbildēja: — Ak, ko nu tik daudz prasi, tu jau gan zini, ka pie cita neviena neiešu. Bet atkal vaļā palaista, viņa tomēr iesaucās: — Ak tu sumpurns! — pakēra tukšo bļodiņu un drānu un aizsteidzās pa pļavu uz māju.

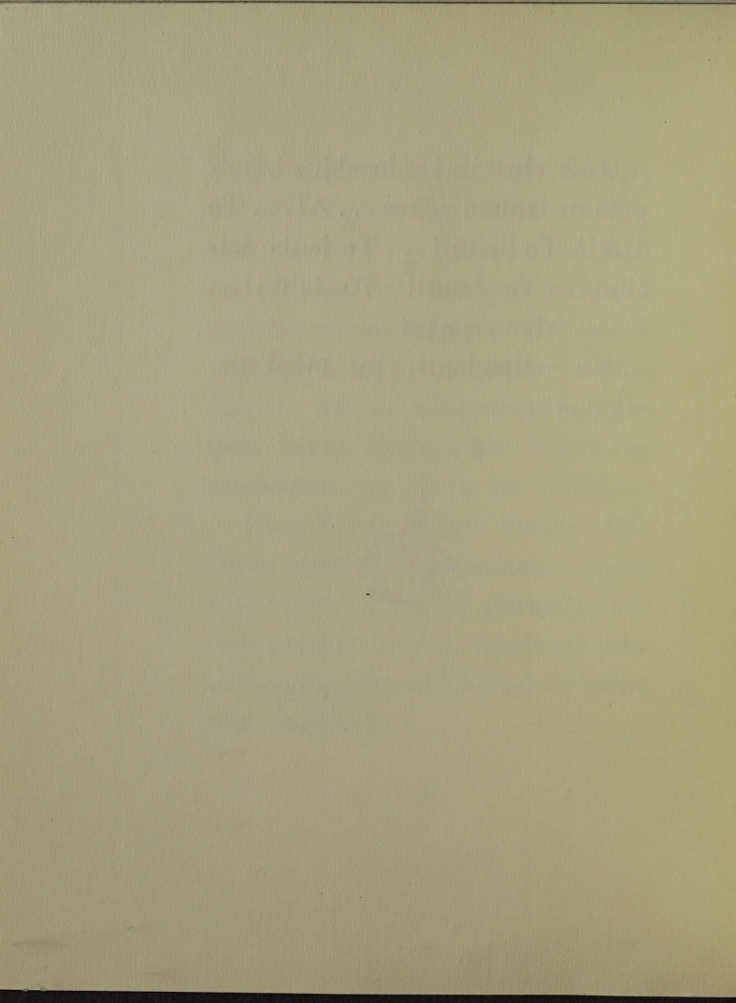
Pārpalikušo prāvo maizes riecienu zirdziņam atdodams, Andrs Lieni atkal ar acīm pavadīja, kamēr pelēkie brunči, tumšrozā jaka un beigās gaišrozā lakatiņš aiz kalna bija nozuduši.

Tad viņš it kā locekļus izstai-
pīdams izplēta rokas... A!... To
dzīvi! To laimi!... To jauko lai-
ciņu... To laimi! To laimi!...

— Mana puķe!

Un svilpodams viņš atkal uz-
sāka aŗt.

S A L N A

А И Д А

Reizē ar Lieni — tikai no otras
puses — Vanagu pagalmā ienāca
Mālnieku tēvs, gaŗš sauss vecis,

kuŗa mājas, no Vanagiem uz rītiem
skatoties, lejā birzes malā starp
ozoliem un ābelēm bij redzamas.

Viņš bij rūpīgi ģērbies un svei-
cināja skuķi tādā savādā balsī, uz-
meta viņai tādu savādu mirkli un
iegāja istabā.

Liene nolika bļodiņu un drānu
un sāka pa ķēķi rīkoties, pie tam
nodomādama, ka Mālnieks priekš
sava vecuma pēdējā laikā par bieži
kāpjot Vanagu kalnā.

Te ienāca saimnieks ķēķī.

Viņš bija pietvīcis un tā kā
drusku sabijies.

— Ko domā, Lien, — viņš ātri izgrūda, — tas vecais lo — Mālnieks atnācis uz tevi.

— Ko? Ko? — meitene vaicāja neuzmanīgi.

— Mālnieks ar tevi grib runāt.

— Tu tak redzi, ka man nav vaļas. Lai nāk ķēķī.

— Saproti, viņš nācis... viņš grib precēties.

— Precēties?

Liene atspiedās pie pavarda mūra. Viņas sārtie vaigi nobālēja un tikai pēc brīža viņa piebilda: — Tas nevar būt.

— Nāc izrunājies, — Vanags
sacīja un savieba ģīmi, Lienes pār-
vēršanos redzēdams.

— Vai Die'! — Liene izsau-
cās. — Ko lai ar viņu runāju!
Vai viņš traks! Vai Die'! Vai Die'!
Un viņa aiz kauna iesāka smieties.

— Nāc, nāc, — saimnieks vedi-
nāja pastingrā balsī. Lienes smiek-
los bij kaut kas, kas viņu ievainoja.

— Nudie, es nezinu, ko teikt!
Man kauns! Tāds vecis! Ko viņš gan
domā! Traki gan, par tiesu traki!
Vai Die', vai Die', vai Die', vai Die'!
Un atkal viņa smējās un domas tai

juku jukām skrēja pa galvu . . . Septiņdesmit divi gadi . . . Atraitnis . . . Iepirkta māja . . . izmaksāta . . . neviena bērna . . . Saimniekgalā četras istabas un stikla porūzis . . . Pēc trim, četriem gadiem vecis būs beigts . . . varbūt pēc gada . . . Un liela nauda arī vēl esot . . . Un ābeļdārzs . . . un plūmes un ķirši un vīnogu stīgas mājas saules pusē un vecis varbūt pēc pusgada būs beigts . . . vai Die', vai Die', un Andrs . . .

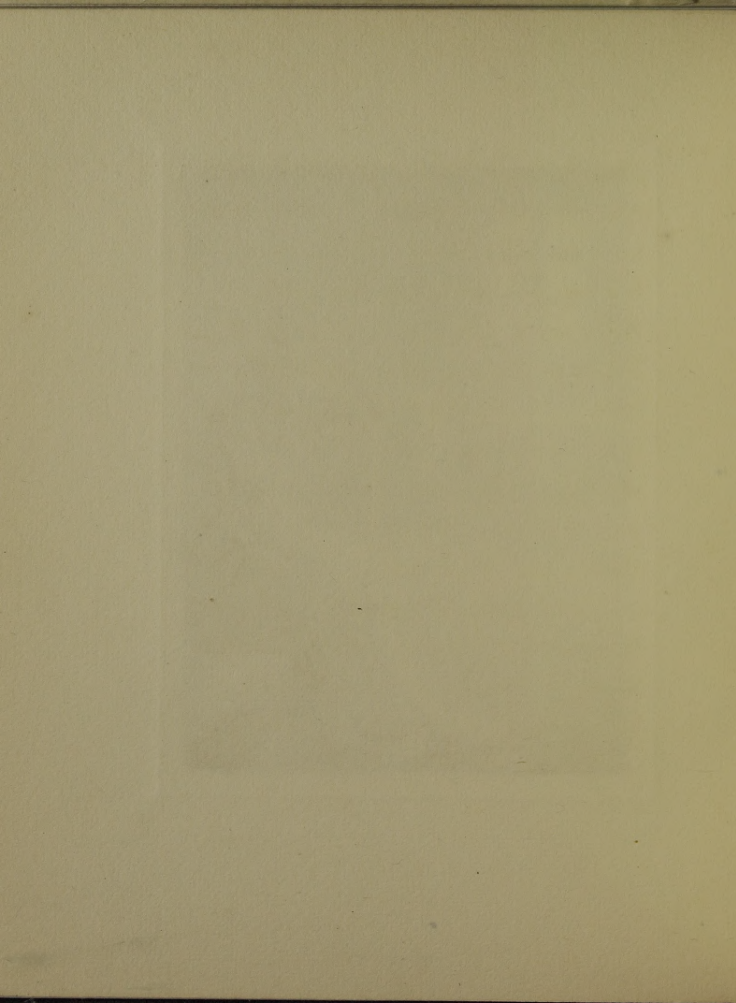
— Es teikšu, ka tu nāksi, —
Vanags sacīja auksti un atstāja ķēķi.

Ar dikti pukstošu sirdi Liene steidzīgi nomazgāja rokas, noslapināja ģīmi, lai gan jau šorīt bija mazgājusēs un noslaucījās rūpīgi. Tad viņa iegāja saimes istabā un iesēdās savā gultā. Viņa bija gluži apmulsuse. Tā veča viņa tak nedrīkstēja precēt. Nē, nē, ko tad Andrs, ko pasaule . . . Bet atraidīt, — tādu bagātnieku atraidīt, kuŗa meita to gan darītu?

Kad nu būtu kāds, kas dod labu padomu, viņa domāja, kad kāds varētu pateikt, cik ilgi tas pagāns vēl dzīvos? Divi gadi, trīs gadi?

Vairāk par četriem gadiem taču nē. Septiņdesmitseši... Tas liels vecums. Vai Andrs tik ilgi gaidīs? Nē, nē, Mālnieks tik ilgi nedzīvos. Reti kāds tik ilgi dzīvo... Bet kas var zināt? Viņš veclaiku cilvēks... stipras sugas. Kad nodzīvo līdz astoņdesmitiem? Un tad varēs — — fui, kas par domām... lai viņš iet, kur nācis, ja nevar zināt, kad viņš mirs.

Liene gribēja pacelties un no istabas bēgt laukā, bet kājas neklausīja un viņa palika sēdam. Viņa sēdēja un sēdēja un tvīka un

šalka, kamēr atvērās saimniekgala durvis un Vanags iznāca un sacīja: — Ej jel nu iekšā.

— Nudie, es nezinu, vai iet vai neiet?

— No kā tad tu bīsties? Līdz tak tevis tūliņ neņems.

Skuķis piecēlās un gāja lēnām par istabu un nozuda aiz saimniek-istabas durvīm.

Ar dziļu grumbu acu starpā Vanags viņai noskatījās pakaļ. Sasodīta, nolādēta manta! Un viņš izgāja ārā un staigāja nemierīgi pa pagalmu. Vai viņa tiešām būs tik negudra?

Istabā Liene palika pie durvīm stāvam un nejaudāja acu pacelt. Viņa nožēloja, ka istabā pavisam ienākuse. Viņai bija tāds kauns, ka gribējās vai zemē nogrimt.

Mālnieka izturēšanās bija pavisam otrāda. Ar mierīgu labpatikšanu viņš noskatījās Lienes rozēs, pamāja ar galvu, it kā kaut ko agrāk domātu apstiprinādams un glaudīja ar sausu, kaulaino roku ceļgalu.

— Nāc nu tuvāk, — viņš tad runāja un rādīja uz krēslu. — Saimnieks tak tev teicis, kādēļ esmu atnācis?

Viņš gaidīja atbildes, bet Liene nedz kustējās, nedz teica kādu vārdu.

— Biju jau tūliņ pēc savas otrās sievas nāves atkal nodomājis precēties, — Mālnieks turpināja. — Esmu apradis, ka sievas rokas mani apkopj un man grūti bez tām iztikt. Bet neesmu līdz šim tādas atradis, kas būtu pa prātam. Kas jauna, tā par drebelīgu; kas padzīvojuse, tā par kūtru. Un visām vienlīdzīgi priekš lielas saimniecības par maz prāta. Manas abas nomirušās bija gudras un saprātīgas rīkotājas, tā-

das es tagad atkal meklēju. Jau otru gadu tevī noskatos un redzu, tu neesi tāda, kā citas gājējas. Tevī ir saimnieces gars. Kad tu pate to nemaz nemanīji, es tevī noskatījos un nosvēru tavu tikumu. Tu ganos nebļauties aplam ar lopiem, kā manas meitas un tāpat jūsu lielie un mazie gani dara. Lops gan nejūt, ka viņu sauc par sātānu un elles kāsi vai par . . . par . . . vai viņam dod mīlīgus vārdus. Tas viņam viena alga. Bet cilvēka sirdi no šādiem vārdiem var pazīt... Un tā kā tu pievaldi savu mēli,

tā tu pievaldi savu roku. Es nerunāju par sišanu vien. Tu savaldi savus pirkstus arī citās lietās. Sāls ir lēta manta. Bet vai tu tālab kādreiz putru būtu sasālījuse? Ūdens nemaksā neko. Bet vai tu tādēļ maizi kādreiz par šķidru būtu iejāvuse? Citām meitām tas itin nekas. Kā izdodas, tā ir labi. Tu nepalaidies uz labu laimi, tu dari visu ar ziņu. Tas rāda saimnieces garu. Ko tad tu nu domā par Mālniekiem? Vai nāksi uz viņiem par saimnieci?

Gludāki, kā ar šiem vārdiem, vecais Lienei ceļu uz Mālniekiem

nebūtu varējis nolīdzināt. Viņa jūtās varen pacelta no šīs negaidītās uzslavas un viņas kauns sāka zust. Astoņus gadus viņš laikam jau bija atraitnis, astoņus gadus viņš veltīgi bija meklējis, kamēr viņu bij atradis. Tas bija gods.

— Nu, ko tu sacīsi?

— Es nezinu. Neesmu vēl apdomājusēs, — Liene atbildēja nedroši.

— Kas te nu daudz ko domāt. Lieta skaidra. Esmu vecs vīrs, kam kopējas vajaga. Tas ir viens. Mālniekiem vajaga prātīgas saim-

nieces. Tas ir otrs. Par šitiem diviem... diviem... kā būs teikt?... amatiem pēc trim, četriem gadiņiem tev kritīs Mālnieki par dzimtu. Ilgāk jau nu nedzīvošu. Mans tēvs nomira sešdesmitdeviņus gadus vecs, tēva tēvs septiņdesmittrešā. Man jau nu arī laiks klāt un būtu gudrāk, par zārku domāt nekā par... pare... bet ko tu darīsi! Man, lūk, tāds untums: nevaru paciešt, ka Mālniekos, kamēr man acis vaļā, nevalda kārtība. Esmu izprovējis šā, tā. Bet svešas rokas paliek svešas, maksā tu algu,

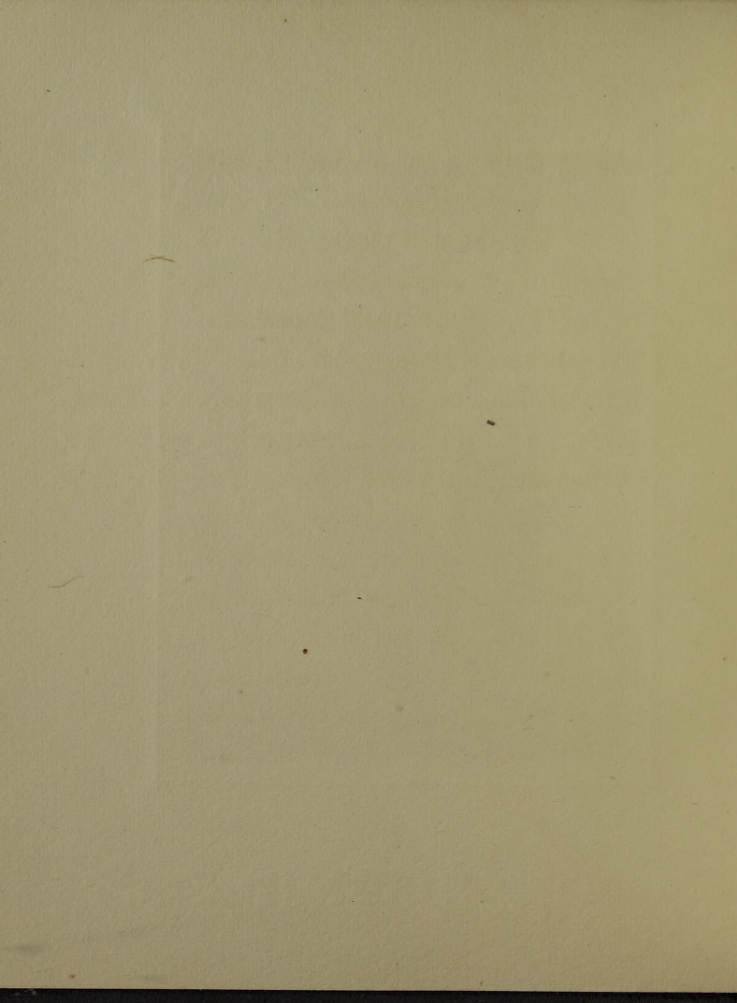
cik lielu gribēdams. Redzi, tādēļ
esmu nodomājis, atkal precēties.
Skaidri es tev to lietu lieku priekšā.
Dzīvosim kā tēvs ar meitu, kā
bērns ar tēvu. Kādas ilgākas ap-
domāšanās te vajaga? Nāc, dod
roku un saki *jā!*

Mālnieks runāja tik prātīgi, viņa
balss skanēja tik pārliecinoši, ka
Lienei pašulaik tā bij — iet un
dot roku. Andrs tak varēja gaidīt.
Pēc tādas mājas tak trīs, četrus
gadus varēja gaidīt. Un ilgāk Māl-
nieks nedzīvos, viņš pats to sacīja
un viņš tak teica to, ko viņš sajuta.

Liekulis Mālnieks nebij. Liene pacēla galvu un — sarāvās. Tur pie galdiņa sēdēja sirmgalvis ar pliku galvvidu un plāniem, baltiem matiem, paplānu, gaŗu, sirnu bārzdu, grumbainu ģīmi un tādām kā taukos peldošām acīm. Viņa lūpas bija bālganas, zobi gaŗi, melnīgsnēji un sariezuŗies. Riebums sagrāba Lienes dvēseli. Šī veča sieva! Nekad! . . . Bet māja! Bet māja un manta un brīva un viegla dzīve! . . . Ak, ak, ak, ak!

— Nāc, nāc, dod roku un saki jā.

Es nezinu . . . es nezinu . . . mēs
laikam nederēsīm kopā.

— Par ko nu nederēsīm, tā
nerunā. Es esmu miera cilvēks
un tu arī neesi nekāda draiska.
Tu tak manis neatraidīsi? Ja es to
būtu zinājis, tad . . . tad . . . taisnību
sakot, man vēl ir arī viena otra
uzdomāta. Tā ir vēl jaunāka par
tevi, neder tā priekš manis un
man arī vispāri tā nepatīk kā
tu. Bet nācēja viņa būtu, to es
skaidri zinu. Es tev varu pasacīt
arī viņas vārdu. Tā ir Stakļu jau-
nākā. Vai nu no tevis lai griežos

pie viņas? Tu tak man tā kauna nedarīsi?

”Ej vien”, Liene gribēja sacīt, bet mēle viņai nekustējās. Mute bija gluži sausa. Stakļu jaunākā! Tā bija divus gadus jaunāka par viņu, glīts skuķis un bagāta saimnieka meita. Un tā Mālnieku gribēja ņemt! Kādēļ Stakļa meitai novēlēt labumu, kas viņai pašai tika sniegts? Ko ļaudis sacīs, kad dabūs zināt, ka viņa tādu laimi aizlaiduse gaŗām? Vai tie pavisam ticēs, ka Mālnieks viņu bildinājis? . . . Un Liene atkal nolaida

galvu, iekoda apakšlūpu zobos un mocījās atrast īsto atbildi.

Brītiņu klusējis, Mālnieks atkal turpināja:

— Tavu kautrēšanos es gluži labi saprotu. Kad tu līdz šim par precēšanos domāji, tad tev tikai jauni vīrieši vien stāvēja acu priekšā. Un nu to vietā ieronas tāds vecs kraķis kā es. Tas tevi tā kā sabaidījis, tu esi tā kā... tā kā... pievilta un sirds kliez: nē un nē! Bet sirds balsī katru reizi nedrīkst klausīties. Apdomā labi, ko tu atraidi. Man ir māja,

par kuŗu man sola — bez prasīšanas — divpadsmit tūkstoŗus. Skaidrā naudā man guŗ uz procentēm desmit tūkstoŗu. Tie man no tiem laikiem iekrāti, kad vēl ar kokiem andelējos. Ikgadus mana manta pieaug vismazāk par piecsimts rubļiem. Bez viena tūkstoŗa, ko esmu novēlējis savam vienīgam klēpja krustdēlam, es tev visu savu mantu norakstīŗu testamentē jau pirms kāzām. Tā ir priekŗ mums muŗiku cilvēkiem liela bagātība. Es ar to nelielos, bet kas ir, ir. Mīlestības, zināms, arī par otrtik

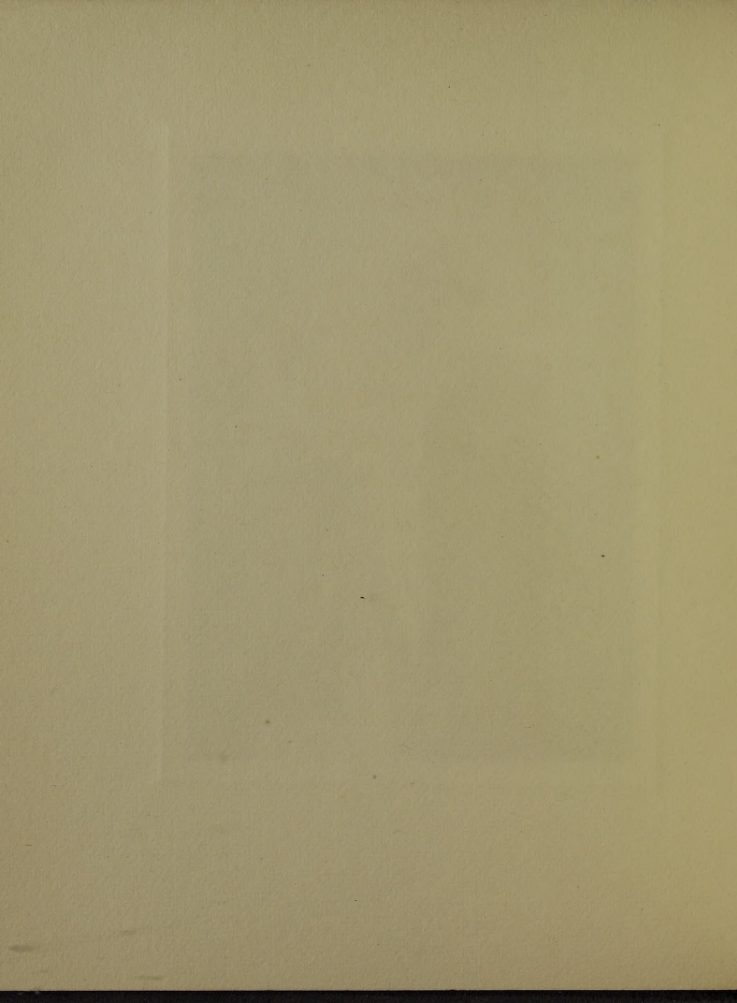
nevar nopirkt. Bet laipna seja un mīkstas rokas priekš veciem kauļiem . . . es domāju, ka četri, pieci tūkstoši gadā par laipnu seju un mīkstām rokām nav apnicināma alga. Saimniekošana Mālniekos vēl atmaksāsies sevišķi.

Šos vārdus runādams, Mālnieks bija piecēlies un tuvojās Lienei, kuŗa kā bezspēcīga bija atspiedusēs pret sienu. Desmit un divpadsmit tūkstoši! Kas tā bija par milzīgu naudu! Par tik bagātu Mālnieka neviens neturēja. Un pēc pāra gadiem ar visu šo mantu

varēt darīt, ko gribēt! Asinis Lienei kūsēdamas sakāpa galvā un piepēši viņa manīja, ka Mālnieks viņas roku turēja savā. Vai viņa viņam to bija snieguse pretī, vai viņš pats to bija satvēris — viņa to nezināja, viņa tikai vēl dzirdēja, ka viņš sacīja: "Tu esi prātīga meita, Lien, tu to nenožēlosi", un tad viņa atradās istabā viena pate.

Kā apstulbota viņa piegāja pie galda un atslīga krēslā, kuņģā precinieks bija sēdējis un atspieda galvu abās rokās. Vai tad tā tie-

šām bija patiesība? Vai viņa bija apņēmusēs precēt tik vecu vīru? Nē, nē, nē, tas nebija iespējams, viņai bija misējies, lielā nauda viņu bija apmānījuse . . . Tā tad jāatsakās no tik liela labuma? Ak nē, ak nē, tas arī nebija iespējams . . . un tomēr, tomēr ir jāatsakās — ir, ir jāatsakās . . .

Te noklikšķēja durvju kliņķis un Liene pietrūkās stāvu un apgriezās. Ienācējs bija Vanags. Ar saltu, puzobgalīgu, pus nicinošu smaidu viņš uzlūkoja skuķi un tad tuvojās un sniedza viņai roku.

— Es dzirdu . . . dzirdēju nu-
pat tādu . . . ļoti priecīgu vēsti.
Jā, jā, Lien, kas to būtu domājis . . .
Tādu laimi . . . tik lielu, ka lai-
mes vēlējumam vairs nemaz nav
vietas.

Viņa vārdos skanēja tā pate zob-
galība un nicināšana, kas atspogu-
ļojās un aizskāra Lienes uztrauktās
jūtas. Kādēļ viņš šitā ar viņu drīk-
stēja runāt? Viņa tak nebija vai-
nīga, ka Mālnieks viņu bija bil-
dinājis. Vai tas bija kāds negods
viņu precēt? Kāpēc viņš viņu pie-
smēja? Vai ne tādēļ, ka viņa bija

zema, nabaga kalpone?... Un ar nesavaldāmu varu viņu sagraiba griba, tikt laukā no šī stāvokļa, kāpt augstāk par citiem, pacelties pār visu pagastu, pār visu apgabalu un redzēt Vanagu sev dziļi apakš kājām. Un ar tādiem pašiem smaidiem un ar tādu pašu aukstumu balsī, ar kādu Vanags bija runājis, viņa atbildēja:

— Jā, es nu esmu iesēdusēs laimes klēpī. Es nu būšu desmit un piecpadsmitreiz bagātāka par Vanadzeni.

— Kā tad, kā tad, — pie des-

mit un piecpadsmetreiz vecāka vīra sāniem, — Vanags piemetināja.

— Hm! Vai tad tu nezini: labāk zem veca vīra bārzdas, nekā zem jauna puīša — maizes pātagas! — Liene atcirta pretī un vērsās uz durvīm. Tās atdarījās un Mālnieks ienāca.

— Puika ar kurvi jau nāk, — viņš sacīja jautri un izskaidroja, ka labu galu paredzēdams, mājā jau ielicis pāri pudeļu vīna kurvī un pavēlējis, lai puika vaktējot, kad šis pagalmā ar mutautiņu māšot. Tad kurvi lai nesot kalnā.

— Iedzersim kādu glāzi uz nākamās saimnieces veselībām.

— Es nezinu, vai tas pavisam būtu vajadzīgs, — Liene sacīja klusā balsī.

— Vajadzīgs, vajadzīgs, — vecais atteica un lūdza Vanagu, lai gādānot par glāzēm.

Vanagam nebija vīna glāžu un viņš uzlika mazu, nejauki biezu šņaba glāzīti uz galdu.

— Ko tad ar to piņģerotu lai daram! — Mālnieks izsaucās smie damies. — Nost, nost — dod, nāburgs, tējas glāzes.

Vanags izņēma pieprasītās glāzes iz skapja un drīzi pēc tam vīna kurvis bija klāt.

Liene savā mūžā pirmo reizi labu vīnu lika pie mutes. Apdomīgi viņa nosmeķējās un atrazdama to gardu, iedzēra krietnu malku. Mālnieka paskubināta, viņa iedzēra vēl pa malkam un sajuta, ka savāds, patīkams siltums pārņēma visu miesu. Viņas piktums pret Vanagu norima un sirds nemiers zuda — viņai vairs neizlikās nepareizi darīts, ko viņa bija darījuse. Pie loga piegājuse, pa kuŗu

uz Mālniekiem varēja noskatīties, viņa mieloja acis ar jauko bildi, kas tur lejā bija redzama. Kā tur sarkanie dzīvojamās ēkas un klēts dakstiņu jumti atšķīrās no kuplo koku zaļuma, kā birzē bērzu baltā miza spīdēja un līkumotā šaurā upīte vizēja! Lienes sirds pildījās ar lepnu prieku. Tur nu viņa varēs rīkoties pa savam prātam, gluži pa savam prātam, jo tas viss viņai piederēs. Ak tu tētīt, kas to būtu sapņojis!

— Vai neapdosi arī citiem mājas cilvēkiem pa glāzei? — Māl-

nieks jautāja, piegājis pie Lienes. —
Vīna vēl diezgan ir.

— Jā, — skuķis atbildēja, — bet
pirmiņ istabā nebija neviena.

— Es iešu un sasaukšu visus, —
Vanags pasteidzās pasacīt un izgāja
ārā. Tur viņš pateica Mālnieka
puikam, lai aizlobot uz pakalni un
pasvelpjot Andram, un sameklēja
pats pārējo saimi.

Pa tam Liene vēl arvien stā-
vēja pie loga un skatījās uz leju,
bet Mālnieks atkal nosēdās pie
galda. Vai nu tas bija vīns, kas
to darīja, vai brūtgāna prieks, bet

vecais izskatījās tagad labu tiesu jaunāks nekā pirmiņ. Viņa vaigu gali bija viegli pārtvīkuši un viņa acīs, kuņas viņš no Lienes skaistās sejas nenovērsa, mirdzēja tāda savāda uguns. Tā viņš sēdēja brītiņu, ne vārda neteikdams, ar laimīgu smaidu ap lūpām un klausījās, kā ārā cīruļi dziedāja. Jeb vai viņš viņu nedzirdēja?... Tad viņš piecēlās un paspēra pāri soļu, gribēdams Lienei no jauna tuvoties. Kaut kas viņu dzina viņai, ja ne vairāk, uzlikt roku uz galvas un noglāstīt viņas kuplos matus.

Bet viņš apstājās, vilcinājās un nosēdās atkal pie galda. Te nederēja jaunības karstums, te nedrīkstēja pārsteigties. Un viņš sēdēja un skatījās savā brūtē un smaidīja laimīgi.

Tad ienāca Vanags un paziņoja, ka saime esot lielajā istabā.

— Tad iesim, — Mālnieks sacīja un piecēlās. — Tu, Lienīt, ņem glāzi un dod.

Liene paņēma glāzi un pudeli, Mālnieks pats arī vienu pudeli, un visi trīs izgāja saimes istabā. Gan Lienei galva pacēlās lepni,

bet sirdī tomēr nodrebēja jautājums: ko nu viņi visi teiks?

— Es nu jums paziņoju, ka jums Lienī noņemšu, — Mālnieks jautri runāja. — Viņa taps mana saimniece. Uzdzeriet uz viņas veselībām.

Ļaudis, kuŗi jau no saimnieka jauno vēsti bija dabūjuši zināt, tagad sacēla skaļu troksni ar izbrīnēšanos. Kas to būtu domājis! Skaties, skaties, kādas lietas! Kas tā būs par brangu saimnieci! Jā, jā, Mālnieks bija pratis meklēt! Krietnākas viņš visā Vidzemē ne-

būtu atradis!... Un kāda lišķīga bērnu māte, iedomādamās, ka nākamgad' savu zeņķi pie Lienes varēšot nodot ganos, viņai tikko nenobučoja roku.

Troksnis Lieni atkal padarīja drošu un vīnu apkārt dodama viņa nenolaida acu, bet skatījās katram taisni ģīmī. Un kad visi bija dzēruši, tad viņa zināja, ka bija gluži pareizi darījuse, Mālniekam solīdamās. Jo visos ģīmjos aiz izrādītā prieka un izbrīnēšanās bija bijuse manāma vairāk vai mazāk paslēpta skaudība. Cienīgiem so-

ļiem viņa apstaigāja vēlreiz istabu, kā Mālnieks smējās, "uz otras kājas" ieliedama, kad Andrs ienāca. Ieraudzīdams visu māju sapulcētu un Mālnieku un Lieni ar pudelēm rokās, viņš pārsteigts palika stāvam.

— Kas tad te? — viņš izsaucās un atstūma it kā neviļus vēl arvien appuškoto cepuri pakausī.

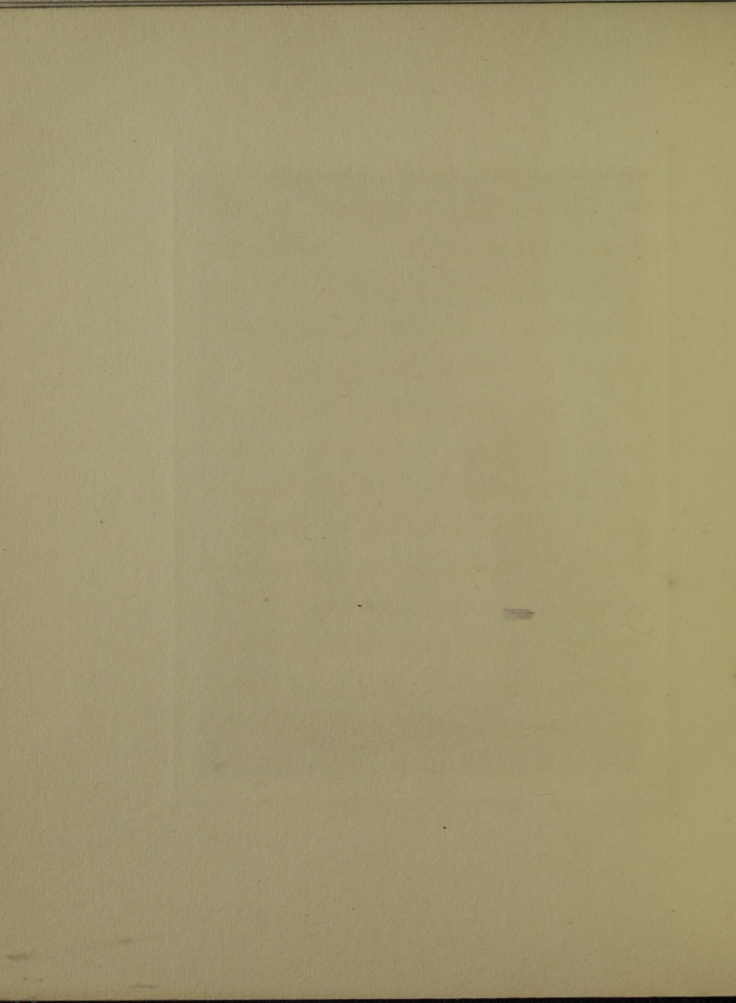
— Precības, draugs, precības, — Vanags atbildēja un rādīja ar savādu smaidu uz saderināto pāri. — Še brūtgāns — tur brūte... Lienīt, esi tik laba, ielej viņam arī kādu glāzi.

Liene gandrīz nemanot sarāvās, bet pagriezās tūliņ pret Andru un lēja viņu glāzē, pie kam pudeles kakls vairāk reižu uz glāzes malas uzsitās.

— Še, — viņa tad sacīja klusām un tuvojās Andram par vienu soli.

Kā sasalis puisis stāvēja viņas priekšā. Kas te notika? Vai tie ļaudis te ākstījās? Vai viņš bija traks palicis? Jeb vai viņš murgoja?... Viņš skatījās apkārt un redzēja visu acis uz sevi vērstas un visu sejas viņam parādījās gluži nedabiskā skaidrībā. Tur — Jaņuka mātei bija četras grumbas pierē,

to viņš agrāk nebija pamanījis...
Vai viņam bija kliegt? Un ko
viņam ar to roku bija darīt, ko
viņš savā priekšā gaišrozā piedurk-
nē redzēja? Un ar to asinaino
vīnu? Dzert? Vai devējai šaut acīs?

— Nu dzer, dzer — dzer, uz
jaunās Mālnieces laimēm, — ve-
cais skubināja un Andrs satvēra
glāzi un iztukšoja to līdz dibinam.
Tad viņš apgriezās un izgāja ārā.

Istabā visi bija apklusuši.

Lūpas sakniebis, Mālnieks ap-
laida mirkļus visapkārt un iegāja
tad saimniekgalā.

— Glīts, spēcīgs puisis, — viņš runāja mierīgi, pudeli nolikdams uz galdu. — Tas mums nākamgad' jāder uz Mālniekiem.

— Neticu, vai viņš nāks, viņam te arī iet labi, — Liene tik pat mierīgi atbildēja un skatījās laipni vecī.

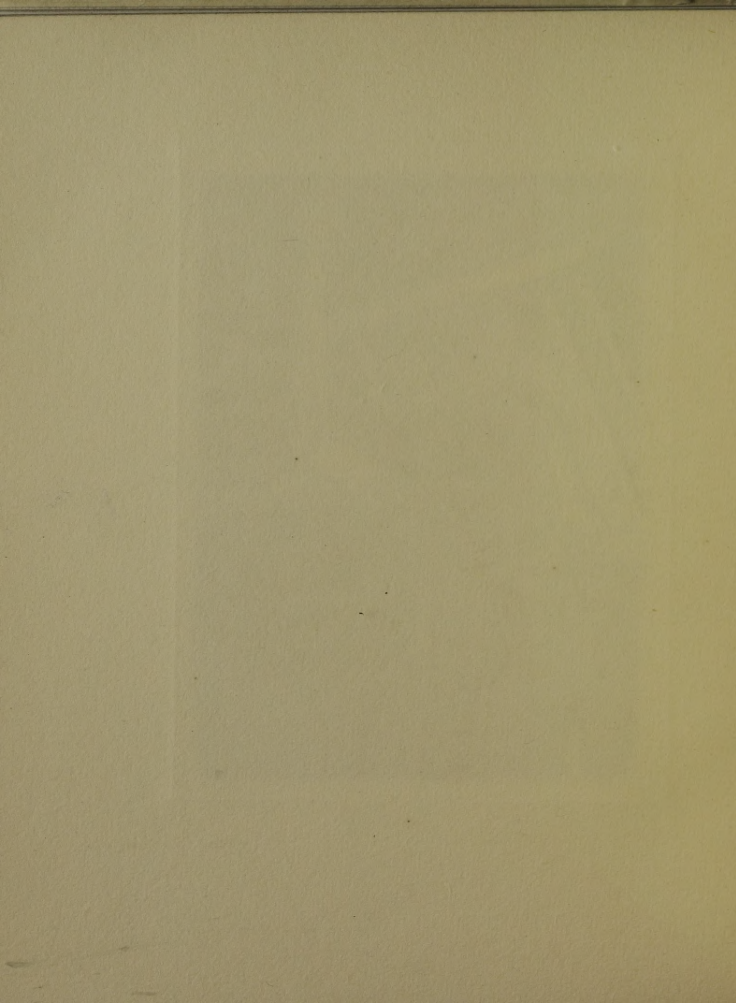
— Tā, tā, — Mālnieks noteica.

Pa tam Andrs bija aizgājis uz stalli un piegājis pie sava pelēča, kas izsalcis ēda sienu. Viņš aplika roku ap zirga valgo kaklu, uzspieda pieri uz krēpēm un paijāja viņu.

Zirgs iebubinājās un ēda tālāk.

Puisis nemitējās ar glāstīšanu
un pelēcis nobubinājās no jauna,
pagrieza it kā izbrīnējies galvu un
piedūra purnu pie Andra elkoņa.

— Manu pelēcīt! — Andrs
čukstēja raustīdamies. — Manu
pelēcīt!... Manu zirdziņ!... Manu
pelēcīt!... Mana laime!... Mana
laime!...

Mana puķe!...

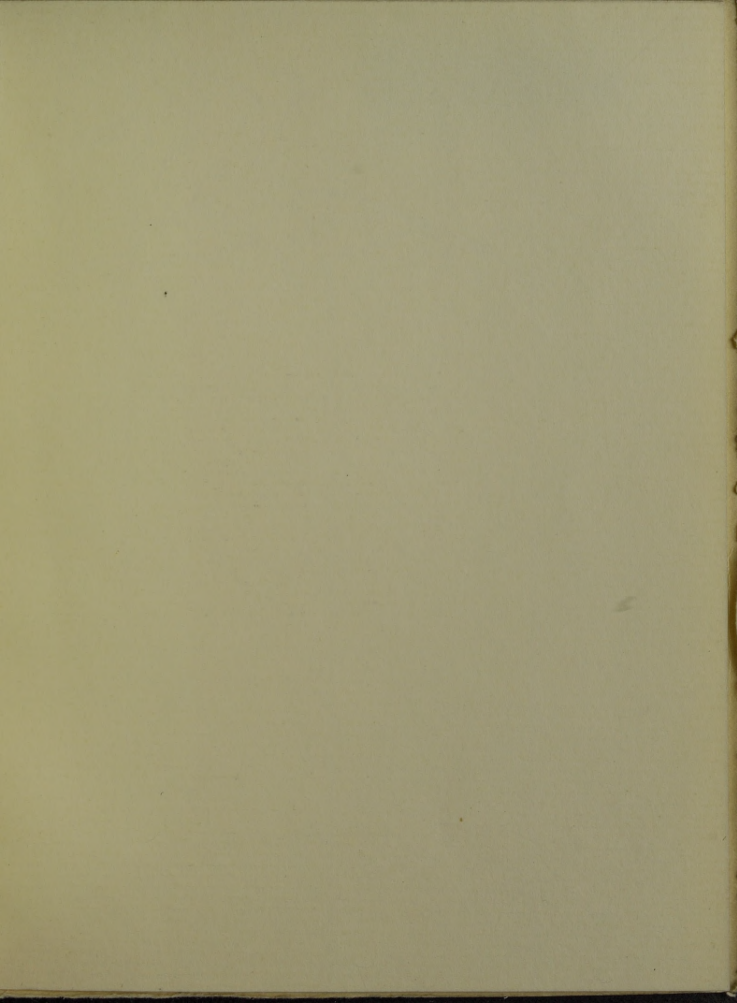
Teksts
pēc pirmiespieduma
Mājas Viesa Mēnešrakstā,
1898. gadā

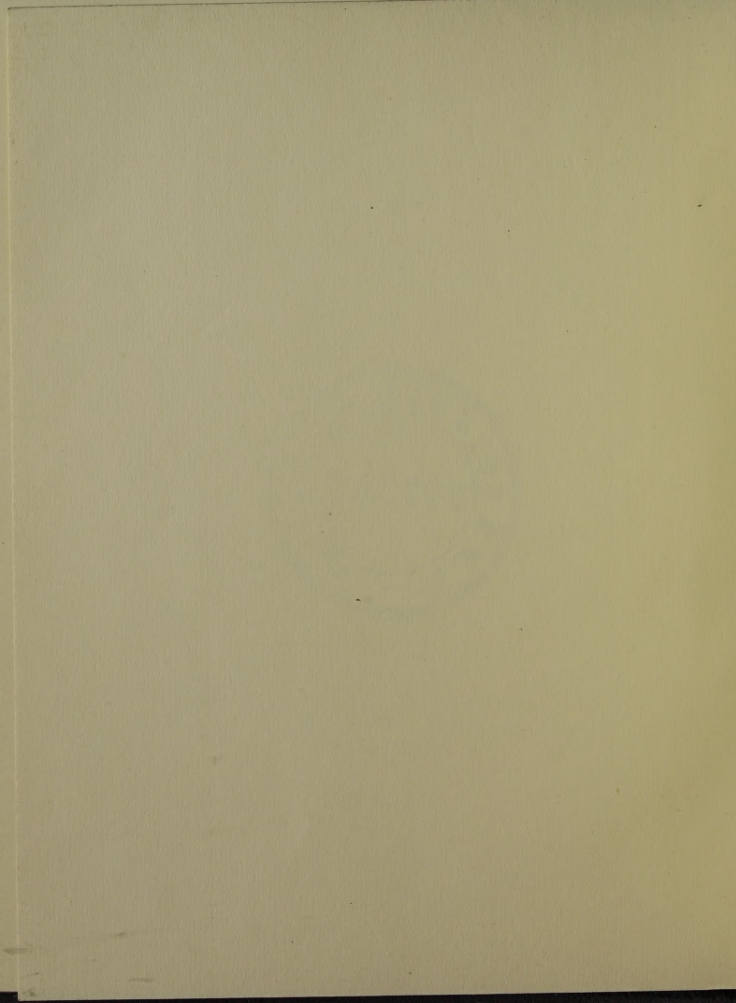
Tirāža pieci simti eksemplāru,
no kuriem četri iespiesti uz rokas
lējuma vergē papīra un numu-
rēti no 1 līdz 4

Iespiests
Valstspapīru spiestuvē,
Rīgā, L. Maskavas ielā 11,
1937. gada janvārī

Apgāds ZELTA ĀBELE
Rīgā, Maiznīcas ielā 10, dz. 8,
posta tek. rēķ. 10223

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0310012396

267
9. MART 1937

Apgāds ZELTA ĀBELE
Rīgā, Maiznīcas ielā 10, dz. 8,
pasta tek. rēķ. 10223